

Таким образом, не все из применяемых критериев в отраслевых исследованиях процессуальной ответственности, вид санкций, цель применения мер ответственности, являются подходящими для выделения видов процессуальной ответственности в общетеоретическом вопросе.

Наиболее значимым для рассмотрения возможных классификационных критериев деления процессуальной ответственности на виды, которые соответствуют видам юридического процесса, – процессуальная ответственность субъектов (участников) учредительного процесса, субъектов (участников) правотворческого процесса, субъектов (участников) правоприменительного и иных процессов.

Представляется, что деление процессуальной ответственности на процессуальную ответственность в юрисдикционном процессе и процессуальную ответственность в неюрисдикционном процессе, будет способствовать более глубокому исследованию процессуальной ответственности субъектов именно в неюрисдикционной, позитивной деятельности.

Джураєва О. О.

Національний університет «Одеська юридична академія», доцент кафедри теорії держави і права, кандидат юридичних наук, доцент

БОРЬБА З ТЕРОРИЗМОМ ЯК ОДИН З НАПРЯМКІВ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

На сучасному етапі розвитку держави тероризм глобалізується і його небезпека має тенденцію до зростання в усьому світі. Тероризм є однією з найгостріших проблем та загроз для світової спільноти на початку ХХІ століття, яка негативно впливає як на різні сфери суспільного життя всередині держави, так і на різні аспекти міжнародних відносин (Устінов В. В. Доклад Голови Координаційної ради генеральних прокурорів держав-учасниць СНД //Прокуратура, людина, держава. – 2004. – № 4. – С.5-6). Можливо, очевидні події після 11 вересня 2001 року в США свідчать про планетарний масштаб цієї проблеми. Якщо в часи «холодної війни» головною проблемою було збереження миру на континенті, то сьогодні такою, поряд з іншими, є проблема протидії тероризму. У низці глобальних проблем, що несуть загрозу для всього людства, Організація об'єднаних націй виділяє дванадцять і серед них – боротьба із злочинністю і тероризмом (Кучма Л. Д. Методологические основы концепции национальной безопасности Украины //Наука і оборона: Зб. наук. матеріалів. – К., 1995. – Вип.1. – С.45-46). Прийняття відповідних заходів щодо протидії тероризму – одне із зобов'язань, яке Україна взяла на себе, вступаючи до Ради Європи.

Протягом кількох останніх років наша держава переживає значну економічну, соціальну та політичну кризу, яка неминуче позначається на погіршенні криміногенної обстановки та розширенні терористичної діяльності.

В Україні за останні роки у сфері протидії тероризму зроблено чимало – утворено спеціальний координаційний орган – Антитерористичний центр при Служба безпеки України, у 2003 р. прийнято Закон України «Про боротьбу з тероризмом», ратифіковано ряд міжнародних антитерористичних конвенцій. Кримінальне законодавство України передбачає відповідальність за вчинення тероризму (ст. 258 Терористичний акт), відповідно до Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо запобігання тероризму» від 21 вересня 2006 р. КК України був доповнений ст. ст. 258-1 «Втягнення у вчинення терористичного акту», 258-2 «Публічні заклики до вчинення терористичного акту», 258-3 «Створення терористичної групи чи терористичної організації», 258-4 «Сприяння вчиненню терористичного акту».

Однак здійснювані заходи ще не привели до створення належної правової бази у сфері протидії тероризму. Антитерористичне законодавство України не набуло системного характеру, а його відпрацювання вимагає опори на фундаментальні наукові дослідження з вказаної проблематики. Доводиться констатувати, що в Україні на даному етапі теоретично не розроблено взагалі або малодослідженою в науковому плані є низка ключових проблем протидії тероризму. Це стосується, насамперед, розуміння соціальної і правової природи тероризму, визначення його сутнісних ознак, виділення окремої категорії «терористичні злочини».

Постає проблемне питання, щодо обґрунтування доцільності застосування терміну «протидія» щодо діяльності, спрямованої проти тероризму. Такий термін охоплює весь спектр такої діяльності і є більш точним порівняно з іншими термінами, у тому числі і з терміном «боротьба», що використовується як у назві, так і в тексті Закону України «Про боротьбу з тероризмом». Термін «протидія» по відношенню до тероризму як соціально-правового явища відображає увесь комплекс антитерористичних заходів впливу на тероризм, а не лише заходи кримінальної репресії, враховуючи природу тероризму як складного соціального, а не лише суто правового явища.

Потрібно чітко визначити соціально-правову сутність тероризму як явища, яке охоплює собою ідеологію, організаційну структуру і суспільно небезпечну діяльність, що полягає у вчиненні чи погрозі вчинення терористичних злочинів, спрямованих на залякування населення і вчинених з метою здійснення впливу на прийняття рішень органами державної влади або міжнародними організаціями.

У ході дослідження цього питання було зроблено висновок, про те, що кримінальна відповідальність за тероризм взагалі неможлива. Вона може наставати лише за конкретні злочинні діяння, в яких проявляється тероризм як явище. Зміст поняття тероризм у правовому відношенні не може бути зведений до будь-якого конкретного злочину. Спроби

звести тероризм до конкретного складу злочину (як би він не називався – «тероризм» чи «терористичний акт») є хибними за своєю суттю і юридично необґрунтованими.

Крім того, антитерористичне законодавство України потребує суттєвого вдосконалення, оскільки воно не повністю відповідає міжнародно-правовим стандартам у цій сфері. Тому перед вченими-юристами постають нагальні завдання щодо переосмислення та відпрацювання принципово нових підходів до розуміння тероризму, побудови відповідної системи антитерористичних норм, спрямованих передусім на упередження тероризму.

На сьогодні терористичні дії в більшості випадків носять яскраво виражений антигуманний характер, їх відрізняє збільшення замахів на життя та здоров'я людей при зменшенні посягань на матеріальні об'єкти; зростання числа вбивств на замовлення; збільшення людських жертв в окремих терористичних актах; посилення жорстокості та зухвальства у діях терористів.

Немає сумніву, що такий інститут держави як Збройні Сили України може бути використано в анти терористичній боротьбі. Загроза міжнародного тероризму є настільки вагомою, що було б нерационально не протистояти їй усі можливості держави, в тому числі й воєнні. Сукупність сил і засобів, а також органів управління ними, в інтересах використання цих можливостей має бути об'єднана в систему анти терористичної боротьби держави як специфічний елемент загальної системи національної безпеки.

Підрозділ 2.2. **Загальнотеоретичні дослідження** **розвитку права та держави**

Крестовська Н. М.

Національний університет «Одеська юридична академія», професор кафедри теорії держави і права, доктор юридичних наук, професор

АНТИЧНІ ВИТОКИ СУЧАСНОГО ЮВЕНАЛЬНОГО ПРАВА

Римське право, будучи універсальним за своїми принципами та досконалим за рівнем юридичної техніки, зберігає свій потенціал, будучи «материнським» для усіх європейських правових систем, не виключаючи України, хоча є певні відмінності у реценції його західноєвропейської та візантійської варіацій на Заході/Правобережжі та Лівобережжі України. Попри те, що правовий статус дитини – це феномен, передусім, сучасної правової реальності, його нормативні та доктринальні коріння сягають римського права.